

Behoeftedonderzoek naar binnen- en buitensport in Rijswijk

1. Introductie

De gemeente Rijswijk heeft door het Mulier Instituut een kwantitatief onderzoek laten uitvoeren om de huidige en toekomstige behoefte in 2025 en 2035 aan voorzieningen voor het bewegingsonderwijs en de buiten- en binnensport in Rijswijk in kaart te brengen. Dit document voorziet u van een samenvatting van de uitkomsten van dit onderzoek, dat antwoord geeft op de volgende onderzoeksvragen:

Binnensport:

1. Wat is de huidige en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar binnensportaccommodaties in de gemeente Rijswijk voor onderwijs en binnensport en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
2. Wat is het huidige gebruik van binnensportruimte door verschillende gebruikersgroepen en waar en wanneer doen zich of gaan er mogelijk knelpunten voordoen in de bezetting van de binnensportruimte?

Ter beantwoording van deze vragen is er gebruik gemaakt van de bevolkingsprognoses en leerlingenprognoses (basis- en voortgezet onderwijs) van de gemeente Rijswijk. Daarnaast zijn voor de binnensportaccommodaties de bezettingsgegevens voor het jaar 2017 in kaart gebracht, evenals het aantal klokuren bewegingsonderwijs.

Buitensport:

1. Wat is de huidige vraag naar velden voor hockey, honk/ softbal, korfbal en voetbal in de gemeente Rijswijk en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
2. Wat is de vraag naar velden voor deze sporten in 2025 en 2035 op basis van de te verwachten bevolkingsontwikkeling en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?

De beantwoording van deze vragen gebeurt op basis van de leden-/teamaantallen van de verenigingen in het seizoen 2017/'18 en aan de hand van de richtlijnen die zijn vastgesteld door de VNG, de betreffende sportbonden en koepelorganisatie NOC*NSF (met uitzondering van de voetbalverenigingen, hiervoor is gekozen om de richtlijn van de KNVB te hanteren). Het onderzoek bakent zich voor de buitensport af tot de ruimtebehoefte van hockey, korfbal, honk- en softbal en voetbal.

2. Uitkomsten

Deze paragraaf licht de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek toe voor het bewegingsonderwijs, de binnensport en de buitensport. Eerst wordt er stilgestaan bij een aantal algemene ontwikkelingen.

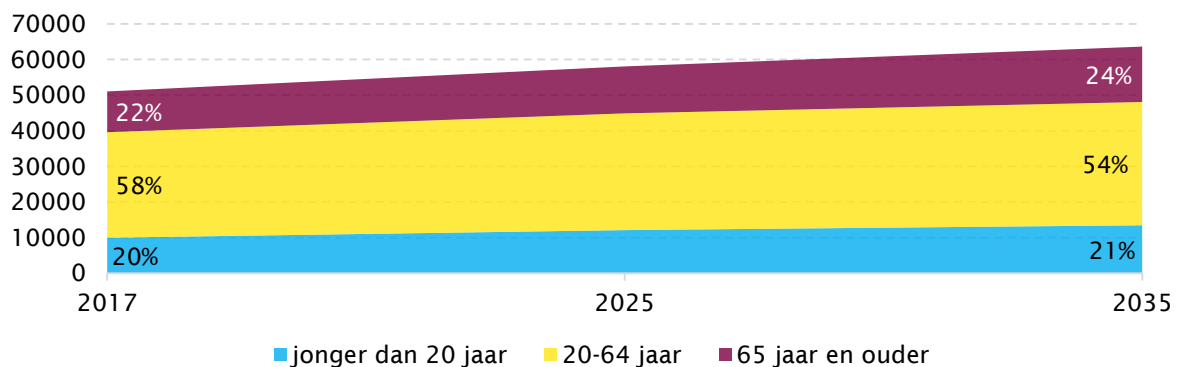
2.1 Trendmatige ontwikkelingen

Om tot goede voorspellingen over de behoefte aan sportruimte te kunnen komen, is bekeken welke trendmatige ontwikkelingen er zijn en hoe deze ontwikkelingen uitwerken op het gebruik van binnen- en buitensportaccommodaties in de toekomst.

Verwachte bevolkingsgroei gemeente Rijswijk

De verwachting is dat de bevolking in de gemeente Rijswijk van 51.027 inwoners in 2017 zal groeien naar 63.608 inwoners in 2035 (+25%, figuur 2.1). De groep jonger dan 20 jaar (+35%, +3.500 inwoners) en de groep inwoners ouder dan 65 jaar (+36%, +4.100 inwoners) groeien relatief het hardst.

Figuur 2.1.1: Verwachte bevolkingssamenstelling gemeente Rijswijk 2017, 2025 en 2035

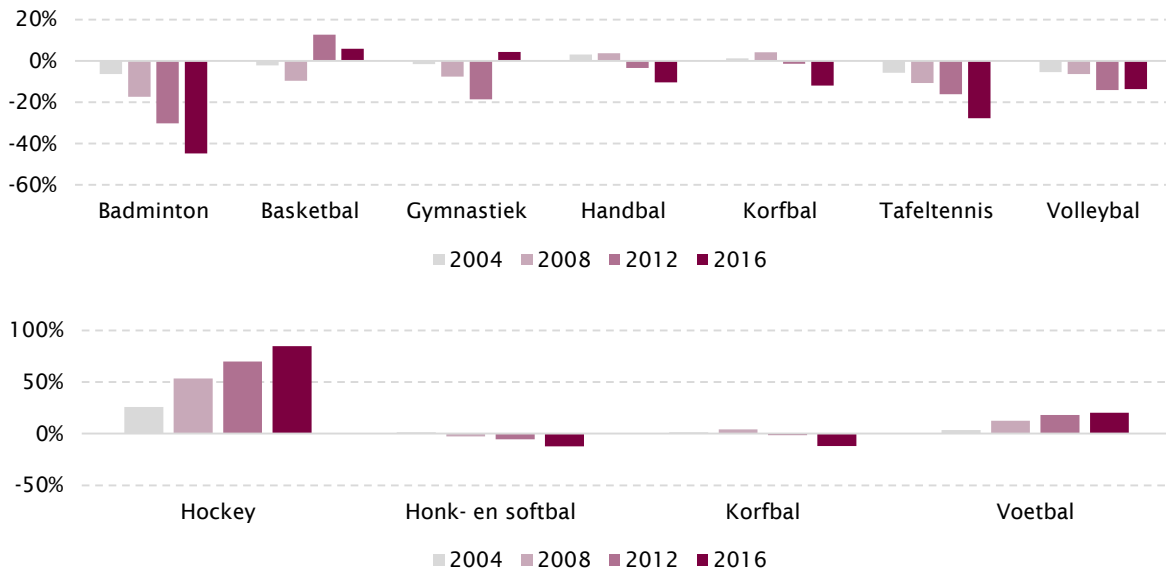
Ontwikkeling Sportbonden

Figuur 2.1.2. weergeeft de algemene trend bij diverse binnen- en buitensportbonden. De trend van de binnensportbonden de afgelopen jaren is er één van teruglopende ledenaantallen, met uitzondering van de basketbalbond en de gymnastiekunie.

Wat betreft de buitensport is er een duidelijke tweedeling zichtbaar in de ontwikkelingen in de ledentallen van de vier buitensportbonden van de sporttakken waar het onderzoek zich op richt. De voetbalbond KNVB is de grootste sportbond met ruim 1,2 miljoen leden; het aantal leden is tussen 2000 en 2016 met een vijfde toegenomen. De Hockeybond KNHB (250.000 leden in 2016) heeft sinds 2000 een forse en structurele groei in ledentallen meegemaakt. In dezelfde periode is het aantal leden aangesloten bij de korfbalbond KNKV met twaalf procent afgenomen (85.000 leden in 2016). Ondanks een tussentijdse groei heeft de honk- en softbalbond KNBSB in 2016 12% minder leden dan in 2000 (circa 21.000 in 2016, circa 24.000 in 2000).

Figuur 2.1.2: Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnen- en buitensportbonden in de periode 2000-2016

Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste zestien jaar bij de binnen- en buitensportbonden een-op-een toepasbaar is op de zestien jaar die gaan komen. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een grote toename te maken hebben gehad, in hetzelfde tempo blijven doorgroeien. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning. Daarnaast heeft bovenstaande analyse alleen betrekking op de ledentallen van de sportbonden. Informele of recreatieve sportgroepen, zoals een vriendenclub die eens in de zoveel tijd in een zaal badmintont of volleybalt buiten de badminton- of volleybalbond om, blijven buiten beschouwing.

Een andere ontwikkeling dan de toe-/afname van ledenaantallen bij sportbonden die van belang is bij het gebruik van accommodaties is het gebruik van binnensportaccommodaties in de wintermaanden door 'veldsporten'. Met name hockey en voetbal maken in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt vaak tot topdrukke in de hallen in deze periode. Omdat de hockeybond ook nog de snelst groeiende sport is, is dit een belangrijke ontwikkeling voor de benodigde sportruimte. Daarnaast worden buitensportaccommodaties gebruikt voor activiteiten die ook toegankelijk zijn voor niet-leden (bijvoorbeeld een familie-voetbaltoernooi) wat invloed heeft op de bezetting van de accommodaties.

2.2 Bewegingsonderwijs en binnensport

Bewegingsonderwijs

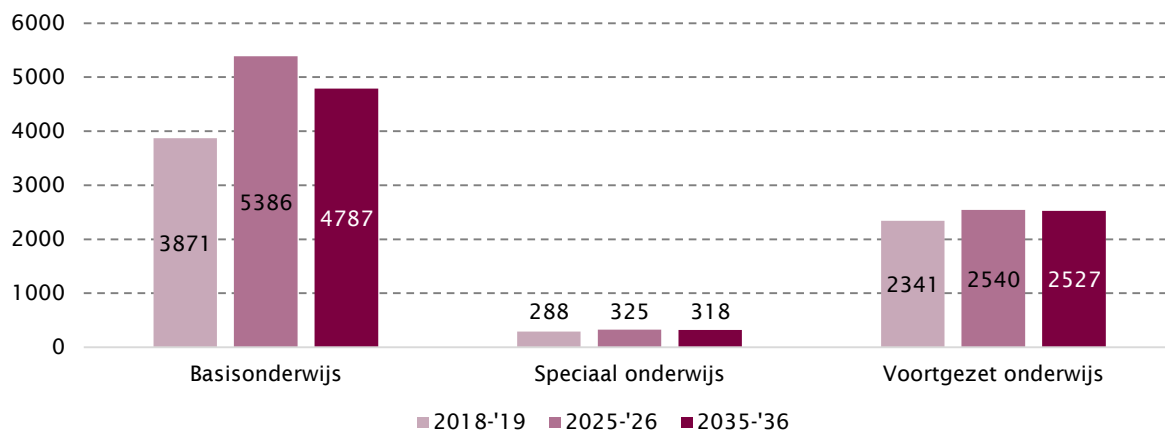
Binnen de gemeente is theoretisch gezien genoeg binnensportruimte om het bewegingsonderwijs te accommoderen (zie tabel 2.2.1). In de huidige situatie vereist dit wel optimale ruimtelijke spreiding en planning over alle binnensportaccommodaties om ruimte te bieden aan al het bewegingsonderwijs.

Tabel 2.2.1: Klokuren en benodigd aantal zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs Rijswijk

		Aantal onderwijslocaties	Aantal klokuren bewegingsonderwijs	Benodigd aantal zaaldelen	Aanwezige zaaldelen geschikt voor bewegingsonderwijs ¹
2017/'18	Basisonderwijs	14	164	7	
	Speciaal onderwijs	3	43	2	
	Voortgezet onderwijs	3	270	8	
	Totaal	20	477	17	18
2025/'26	Basisonderwijs	14	229	9	
	Speciaal onderwijs	3	48	2	
	Voortgezet onderwijs	3	293	9	
	Totaal	20	570	20	20
2035/'36	Basisonderwijs	14	203	8	
	Speciaal onderwijs	3	47	2	
	Voortgezet onderwijs	3	292	9	
	Totaal	20	542	19	20

De behoefte aan binnensportruimte voor bewegingsonderwijs zal in de toekomst -gelet op de stijgende leerlingenprognoses (figuur 2.2.1)- toenemen. Hoewel de hoeveelheid binnensportruimte in de toekomst ook toeneemt, is het de vraag of het aanbod aan binnensportruimte zal blijven voldoen aan de behoefte. De ruimtelijke spreiding van de binnensportaccommodaties ten opzichte van de onderwijsinstellingen is volledig binnen de norm zoals die in de verordening is opgesteld.

Figuur 2.1.1: Verwachte leerlingaantallen per type onderwijs

¹ Volgens de verordening huisvesting onderwijs Rijswijk 2014

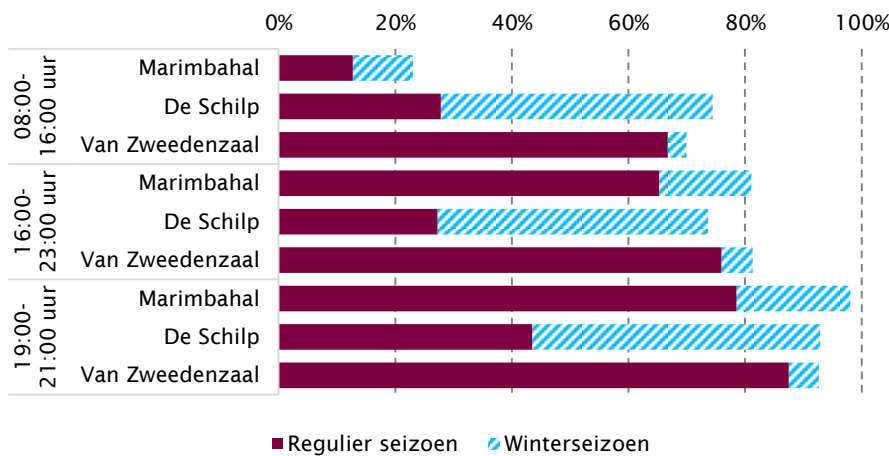

Binnensport

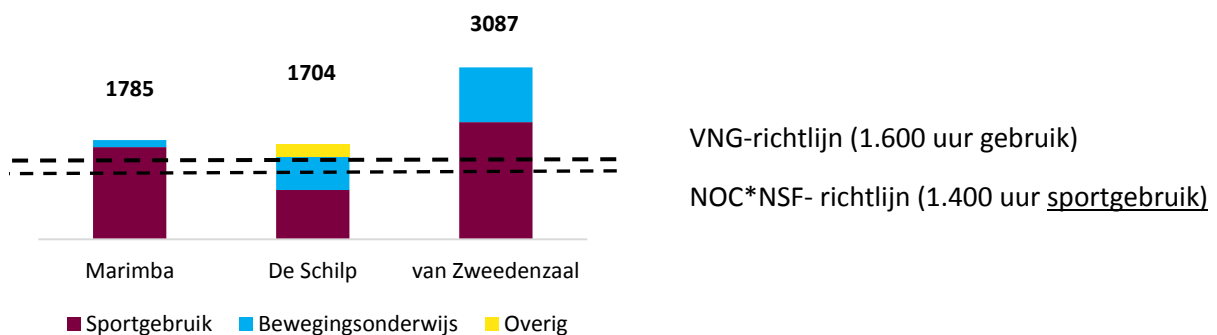
Op basis van planologische draagvlakcijfers voldoet de gemeente Rijswijk minimaal aan het aantal sporthallen en is er een tekort van 3 sportzalen. De hoeveelheid binnensportruimte zal in de toekomst toenemen (één sporthal, de Marimbahal, en één sportzaal, de Van Zweedenzaal, worden vervangen door een nieuw sportcomplex dat twee sporthallen omvat), maar dit is niet genoeg om het tekort op te lossen.

In de praktijk is het theoretische tekort voor sportbeoefening en benodigde optimale bezetting voor bewegingsonderwijs terug te zien. Figuur 2.2.2 en 2.2.3 illustreren dit op basis van de doordeweekse en jaarlijkse bezetting van de Marimbahal, de Schilp en de Van Zweedenzaal. De sporthallen en –zaal zijn druk bezet. Tijdens de piekuren (19:00-21:00 uur) op doordeweekse dagen in de wintermaanden zijn de sporthallen en sportzaal zelfs voor meer dan 90% bezet (93% in de Van Zweedenzaal en De Schilp en 98% in de Marimbahal). Als de bezetting zo hoog is, kan dit leiden tot knelpunten in het gebruik. In de toekomst zullen de gebruikers van de van Zweedenzaal en Marimbahal naar het nieuwe sportcomplex gaan. In het nieuwe complex is meer ruimte (2 sporthallen en een bijzaal) dan nu in de Marimbahal en van Zweedenzaal. Zowel de van Zweedenzaal en de Marimbahal kennen op dit moment een hoge bezetting, maar met een goede afstemming tussen verenigingen zou er in theorie voldoende ruimte moeten zijn om de gebruikers van beide accommodaties in het nieuwe complex onder te brengen.

Figuur 2.2.2: Doordeweekse bezetting sporthallen en –zaal, per tijdvak

Figuur 2.2.3: Jaargebruik van de sporthallen en sportzaal in Rijswijk in uren

Gymzalen

De gemeentelijke gymzalen worden overdag bijna uitsluitend (95%) gebruikt voor bewegingsonderwijs. De gymzalen kennen een lagere bezetting dan de sporthallen en sportzaal in de gemeente. Bij sommige gymzalen is de bezetting dusdanig laag dat het bestaansrecht in twijfel te trekken is. De gymzaal Nicolaas Beets kent een lage bezetting in bijna elk tijdvak. Er kan wellicht gekeken worden naar mogelijkheden om het gebruik te combineren met de nabij gelegen gymzaal Kronenburgh. Van deze gymzaal zijn geen bezettingsgegevens bekend.

2.3 Buitensport

Hockey

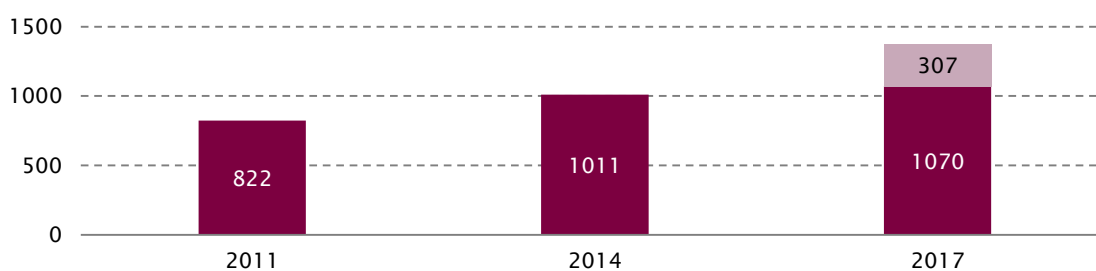
RHC heeft te weinig velden om iedere potentiële hockey(st)er actief te laten spelen. De vereniging werkt nu met een tekort van twee velden en op weg naar 2035 zou, met de ontwikkeling van de hockeysport, de bevolkingsprognose en de ledentalontwikkeling van de vereniging, 6 tot 9 velden gevuld zouden kunnen worden. RHC werkt dan ook al jaren met een wachtlijst omdat het niet meer leden kwijt kan op het huidige aantal velden. De club kan sowieso tot 2021 geen extra velden realiseren vanwege de plofcirkel van TNO waar het sportpark in ligt.

Het stichten van een tweede hockeyclub in Rijswijk (bijvoorbeeld op sportpark Irene) zou een oplossing zijn voor de potentiële hockeyers die momenteel op de wachtlijst van RHC staan. Dit vereist wel de aanleg van hockeyvelden als vervanging van de huidige voetbal- of korfbalvelden. Om het gebruik van de voetbalvereniging in stand te houden zou het hier kunnen gaan om 3 hockeyvelden.

Tabel 2.3.1: Vraag-aanbodanalyse hockey in Rijswijk, 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal teams	Velden	
			Aanbod	Behoefte
Sportpark Elsenburg	RHC	73	3	5 (4,3)

Figuur 2.3.1: Ledentalontwikkeling en wachtlijst RHC, 2011-2017

Honk- en softbal

De Rijswijkse honk- en softbalvereniging (Red Lions) beschikt over één softbal- en één trainingsveld. Daarmee wordt voldaan aan de behoefte van één softbalveld (geen seniorenhonkbalteams bij de vereniging).

Aan de hand van de bevolkingsprognose zou de club groeien in de periode tot aan 2035. Volgen we de trend van de honk- en softbalsport van de afgelopen jaren, dan ligt er een daling van het aantal leden (en teams) in verschiet. Binnen de bandbreedte van deze ontwikkelingen blijft de behoefte aan velden gelijk. De vereniging heeft de ambitie om seniorenhonkbal aan te bieden, daarvoor zal een nieuw honkbalveld moeten worden aangelegd. Dit kan een impuls zijn voor de vereniging.

Tabel 2.3.2: Vraag-aanbodanalyse honk- en softbal in Rijswijk, 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal teams	Velden		
			Aanbod	Behoefte	
Sportpark Hoekpolder	Red Lions	Jeugdhonkbal/softbal	8	1	1 (0,85)

Korfbal

De Rijswijkse korfbalvereniging Refleks beschikt over 3 kunstgrasvelden op sportpark Irene. Hiermee wordt ruim aan de behoefte van 1 veld voldaan.

De korfbalsport is in de afgelopen jaren gekrompen. Op basis van deze trend is de verwachting dat het aantal leden en teams van de vereniging zal afnemen. Dit is ook terug te zien in de ontwikkeling van de vereniging in de laatste jaren. Wordt de bevolkingsprognose van de gemeente Rijswijk gevolgd, dan zou de club groeien in ledenaantal. Binnen deze bandbreedte is er een behoefte van 1 tot 2 velden.

Tabel 2.3.3: Vraag- aanbodanalyse korfbal in Rijswijk, 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal teams	Velden ^A	
			Aanbod	Behoefte
Sportpark Irene	Refleks	20	3	1

Voetbal

In de gemeente Rijswijk zijn drie voetbalclubs actief op twee sportparken (Vredenburgh en Hoekpolder). Op sportpark Vredenburgh bestaat een klein tekort aan zowel wedstrijd- als trainingsvelden. Sportpark Hoekpolder voldoet aan het aantal wedstrijd- velden, maar kent ook een tekort aan trainingsvelden. Er is een derde sportpark (Irene) waar in het afgelopen seizoen geen club in competitieverband actief was. Op dit sportpark zijn in totaal 5,5 veld aanwezig. Vanaf volgend seizoen gaat de club Celeritas gebruik maken van het sportpark voor zowel trainingen als wedstrijden.

De verwachting is dat, op basis van bevolkings- en ledenontwikkeling van de voetbalsport, het aantal leden (en daarmee het aantal (norm)teams) zal toenemen. In totaal leidt dit tot een tekort aan zowel wedstrijd- als trainingsvelden op de twee sportparken die nu gebruikt worden door de verenigingen. De doorgetrokken verenigingsontwikkeling laat zelfs een hogere wedstrijd- en trainingsveldbehoefte zien.

Tabel 2.3.4: Vraag- aanbodanalyse voetbal in Rijswijk, 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal teams	Categorie	Wedstrijdvelden		Trainingsvelden		
				Aanbod	Behoefte	Aanbod	Behoefte	
Vredenburgh								
<i>(3,5 wetra- veld en 1 kunstgrasveld)</i>								
	KRSV	40						
	Te Werve	4						
			Jeugd	0,5	0,3			
			Jun. & Sen.	4	4,1 (5)			
						2	2,5	
Hoekpolder								
<i>(2,5 wetra- veld en 1 kunstgrasveld)</i>								
	Semper							
	Altius	36						
			Jeugd	0,5	0,4			
			Jun. & Sen.	3	2,9 (3)			
						1,5	2,0	